

Бизгача етиб келган ёзма ва тархий маңбалар, шунингдек, олимларимизнинг сўнгги археологик топилма ва қашfiётлари далолат беришича, Тошкентнинг ёши ҳакикатан хам 2200 йилга тенг. Милоддан аввали II-йасларда Шоштепада қадимги шахар белгилари пайдо булган, кишлоқ ҳаробалари устида атрофи қалин девор билан ўралган калья кад кўттарган.

Шахар «Тошкент» номи билан

вакоёй» («Нодир воқеалар») асаридаги 83 байтдан иборат маснавийсида Тошкент боғларини шундай маджэттан:

Тошканд муниқин
букун таъриғин этай,
Нуктадар шодасин
назмга битай.
Теграсин куршаган
тўзал чорбоглар,
Алардин Эраминиг
кўксидя додлар —

ФАХРИМ, ФУРУРИМ

дастлаб XI асрнинг машҳур алломалари — Абу Райхон Беруний ва Махмуд Кошгариининг асарларида тилга олинади. Беруний «Хиндистон» асаради Тошкент номининг келиб чишики тўргисида сўз юритиб, «Тош» сўзи, алии турчка бўлиб, Шош кўринишини олган. Тошканд — тоши кишлоқ демакидир, деб изоҳлайди. Махмуд Кошгариининг маълумоти бўйича эса, Тошкент XI-XII асрларда «Таркан» деб ҳам юритилган. Бирок XVI аср охири XVII аср бошларида «Тошкент» топоними шуҳрат топиб, шахарнинг қадимиги номлашри аста-секин мумаладан тушиб колган.

Шахар ҳукмдорлари зарб килидиган тангалар, ранги кошин ва парчинлар, деворларга чизилган расмлар, бўкли идиш-тобоклар Чоҷда қадимдан санъат ва маданияти ривожланганинги кўрсатади.

Ёзма маңбаларда битилишича, Чоҷ ўзининг «Камони Шоший» номли ёйи билан Шарқда шумхур бўлган. Узокко ўтиб, нишонга Бехато урадиган бу камон Шарқ адаблари асарларида, ҳулиядан, Фирдавсийнинг «Шоҳномасида», Захирiddин Муҳаммад Бобурининг «Бобурнома»сида тилга олинган, XX асрнинг закий шоюри Максуд Шайхозода ўзининг «Тошкентнома» достонида:

«Шош камони таърифи
мерганилар аро
Эрон билан Турида
булган овоза —

дева эгилиб букилмас Шош камонига чиройли таъриф берган.

Қадимиги шахарнинг гўзал ва обод маскан бўлганинги ҳақида битиликар бор. Тошкентда бир неча бор бўлган муаррих Жамол Карший: «Бу шахар фаровон, суви мазали, иккими мўтадил, тупроги унумдор, шахар атрофи кенг», деб ёзган бўлса; Закарий ал-Қазвииний: «Шош—озода ва ажойб, ям-яшил, жуда чиройли ва күшмансара шахар», деб таърифлаган. Зайнiddин Восифий Тошкентни иккинчи ватани деб билиб, шу ерда яшаб ижод килиган. Шахарнинг Каиковус бўйидаги гўзал бояни кўриб лол колган шоир ўзининг «Бадоеъ» ул-

тошкентлик тарихчи Муҳаммад Солиҳ Тошкандийнинг «Тарихи жадидий Тошканд» номли асарида таърифланнича, баҳор фаслида шахарнинг шимоли-ғарбий сарбий дарвозалари орқали Дашиб Китмоқча йўналган қадимиги карбон йўли — ёқасидаги кариб уч фароса (18-21 км.) масофада. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

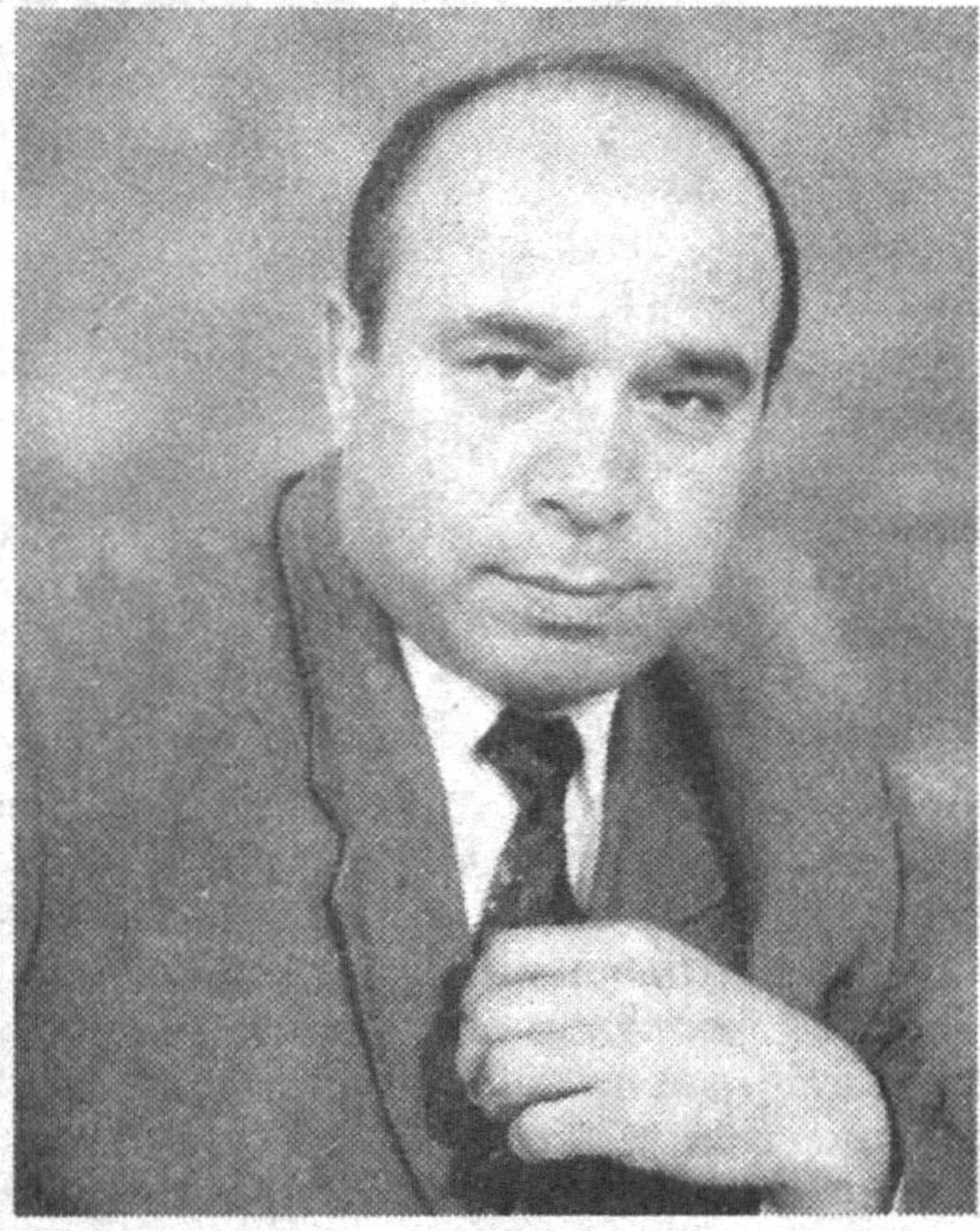
Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кўли гул усталарга «Кўлингиз дард кўрмасин», деймиз.

Кейинги йилларда Тошкентни ободлонлаштириши, қўкамал зорлаштириши ва бунёдкорлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Шахар кўчалари тўла таъмирларидан, кенгаиритидан. Кенг ва равон йўлларни кўриб кўзинги кувонади. Шош кўчаларда

кўниончи дамлар ҳар бир кишининг қалбини гурур ва ифтихора тўйдирди. Юрбошимизга, давлатимизга ўз миннатдорчилигимизни изкор этиб, шу яхшига савоб ишга бош кўшган кў

Зиёвиддин МАНСУР

МАСЬУЛЛИК

Курашларга чорлаб урувчи
Юрак деган маддим бор менинг.
Эзгулиника бошлиб юрувчи
Тилек деган тарзим бор менинг.

Алғов-далғов, бесарликлардан,
Алдовлардан, номардиклардан,
Хаксизларга ҳамдардиклардан
Юрагимда дарзим бор менинг.

Тириклиниң ёзи бир олам,
Бунга қанча шукур этса кам.
Муслимликнин фарзларидан ҳам
Зиммамда күп фарзим бор менинг.

Бўлсан имкони беҳад бардам,
Фориг этиб қасофатлардан —
Ҳар хил балою оғатлардан
Оламни қутқарим бор менинг.

Бир элиз бор дунёда тайин,
Жони метин, меҳри бар майин.
Бахтина бут кўрмай ўлмайин,
Энг, шу бир арзим бор менинг.

**ЧЎЛПОН
ЮЛДУЗИНИНГ
АРМОНИ**

Булутлар осмонда
Яшарлар тўп-тўп,
Самони қоплаган
Зарралар сонисиз.
Зулматни ёриттан
Юлдузлар ҳам кўп,
Ахир мен биттаман,
Ягона, ёлиз!

ИНСОННИЙ АНДАШ

Юлдуз ўшамас,
Ахир мен биттаман,
Ягона, ёлиз!

Еннинг юлдузлар
Нурсиз милиллар,
Уларнинг ҳолидан
Багрим симиллар.
Улар ҳам балки мен
Бўлмокни тиляр,
Ахир мен биттаман,
Ягона, ёлиз!

Ёлғизлик биргина
Аллоҳга хосдир,
Қуёшга хос, яна
Бир Мөхъя хосдир.
Улардан сўнг ёлиз
Ўзим холосдир,
Ахир мен биттаман,
Ягона, ёлиз!

Сирлашса англар ҳар
Инсонин инсон,
Эҳтимол, ҳайвонни
Англар ҳар ҳайвон.
Менинг ҳис қылғай на
У ён, на ба ён,
Ахир мен биттаман,
Ягона, ёлиз!

Мени на шоҳ ва на
Гадо тушунгай,
На кенг Ер, на юксак
Само тушунгай...
Ёлғизни ягона
Оллоҳ тушунгай,
Ахир мен биттаман,
Ягона, ёлиз!

Биргина армоним
Англа, эй қисмат:
Бемаврид сўниндан
Асра, эй қисмат!
Юлдузлар кўп, аммо
Илга, эй қисмат,
Ахир мен биттаман,
Ягона, ёлиз!

БЎЛМАС

Кушилар яйраб учган
бехудул осмон
Улар қўним топган
бутқоча бўлмас.
Ўзга юрга бўлса
тахи Сулеймон,
Киндиқ қонинг томган
тупроқча бўлмас.

Майли юракларга
солиси галаён,
Лек бу галаёдан
не наф, эй инсон?!

Олисларда оқкан
шишлати уммон
Теграндаги сокин
булока бўлмас.

Не наф гўзалининг
волаларидан,
Севдим, деган соҳта
нолаларидан?
Не наф олис қылар
лолаларидан?

Улар ёринг — лола
янкоча бўлмас.

Мансабга минсанг гар,
тилда гап ўйнар,
Гирдингда айлангай
хушомадгўйлар.
Мансабдан кетсанг гар,
нуксонинг сўйлар —

Улар балиқтутар
қармоқча бўлмас.

Бой бўлсан товонинг
ялаган куллар,
Ногоҳ камхарки бўлсан
устингдан кулар.
Ўз — ўлгучча, ётлар —
егуна, улар

Жисмингдаги эт ва
тириноча бўлмас.

Ҳаётда юшайин,
десанг хотиржам,
Ўзинг ўз бойлигининг
ярат, эй одам —
Ҳаттоқи ўзгалар
кайтирган тоҳ ҳам

Ўзингдаги эски
қалпоқча бўлмас.

Мол-думёлан қарс
курсанг ҳам охир,
Фақат айшу инрат
сурсанг ҳам охир,
Шоҳ бўлбім дунёни
сурсанг ҳам охир

Мункар-Накир сўрган
сўрекча бўлмас.

Ҳар қандай меҳнатнинг
бордир баҳоси,
Ҳар қандай ҳимматнинг
бор илдаоси.

Дунёнинг жамики
молу дунёси
Элингдан келгувчи
ардекча бўлмас.

КАМТАРЛИК

Тоғлар кўк-ла базм куради, қаранг,
Юқасклик гаштини суради, қаранг.
Дов-даҳрат, тошларни кўтариб бошда
Ўзлари пойда туради қаранг.

*Иҳбоб МИРЗО сатри

**Кўнгилни тебратар
шамоллар**

Уббиниёз, айтар кўнглида борин,
Манзил тортиб отмоласен армонин,
Сени деб ортиришар ҳар куни тонгин,
Ўнгимиссан, тушимиссан, нимасан?

**НОМАРДГА
ЭРГАШМА**

Бирорларни тийбат қилиб
сўзлашдан бурун
Аниқлаб, билиб ол, сен кимсан, у ким.
Агар сен ғуноҳкор, у тоза бўлса,
Сен бир ётган кесак, у тодир балки...

Бошқани паст билиб, ўзинги баланд,
Пок одам устидан ёзғаб ғап-тыйбат,
Мине қамчилик излаб, бўлсан ҳам ҳалак,
Демак оқ эмасдир, қорадир қалбинг.

Одам ўзин кўнгли бордаги гулдай,
Юнгачаси очилмас мавсум келмай,
Юрганинга яки дўстларни кўрмай,
Айтмаган ҳар кимга қалбингинг дардин.

Уббиниёз, помарларга эргашма,
Қараб ҳаноат борми кўнглида,
Йўқ бўлса яхшилини нишон зехнида,
Дўстлик қила олмас танисан ҳар ким...

Коракалпок насли, айниска,
романчиглиги XX асрда мураккаб тараққиёт ўйни босиб ўтди.
Миллий романчигликининг жаҳр сифатидан пайдо бўлиши, шаклларни, образ яратиша конфликт, сюжет, композиция сингари унсурларнинг роли, бу жарн ривожида фолклорнинг аҳамияти каби назарий масалалар бўйича Марнат Нурмухamedov, Саригул Баходирова, Кўнишибой Камолов, Заитуна Насруллаева, Жангабай Норимбетов, Калимбет Султонов, Тозагул Курбонбоеva, Адилбай Кўжикбоеv сингари адабиётсун олимлар илмий таддикотлар яратиши. Уларнинг издошларидан бирни истеъодли коракалпок олими Пардабой Нуржоновнинг "Хозирги

коракалпок романи поэтикаси

(композиция ва жаҳрий-услуби ўзига хосликлар) номли

монографияси (Нукус, "Билим", 2008) коракалпок адабиётсунлигидаги яхши аввалалар давом эттаётганидан давлат

адолат беради.

Монографияда яким ийн

игирма-ўтиз ийл ичидаги ярати

лангиз романларнинг "Виждон",

"Туркистон", "Тўзиганг эл",

Шовдирбей Сейтоловнинг "И

роқчилар", "Тайдир сўмоклари", Ол

ланазар Абдиевнинг "Баштилар

уяси" ва бошقا ютукла

иқтисади

